

DELA VS KA

PRAVICA

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek pop.; v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 1.50 — Cena; za 1 mesec Din 5.-, za štiri leta Din 15.-, za pol leta Din 30.-; za inozemstvo Din 7.- (mesečno) — Oglas: po dogovoru

Oglasi, reklamacije in naročila na upravo Miklošičeva cesta (palača Delavske zbornice) I. nadstropje — Jugoslovanska strokovna zveza

Rudarska spomenica.

V ponedeljek, dne 14. t. m., je predložila posebna rudarska deputacija ravnateljstvu Trboveljske premogokopne družbe spomenico rudarjev za sklenitev mezdne pogodbe v rudnikih TPD. Zaeno se je predložil priloženi osnutek za to pogodbo.

O predloženem osnutku kolektivne pogodbe se bo vršila v ponedeljek, dne 21. t. m., na ravnateljstvu TPD v Ljubljani širša razprava, katere se udeležijo tudi večje število delavskih zastopnikov iz vseh rudarskih revirjev.

Rudarsko delavstvo je pokazalo že s tem, ker je predložilo svojo spomenico brez vsakega posredovanja oblasti, da želi, da pride med zainteresiranimi stranmi v neposrednih pogajanjih do sporazuma.

Spomenica se glasi:

P. n. Trboveljska premogokopna družba v Ljubljani.

Podpisana vodstva vseh strokovnih organizacij rudarjev, v sporazumu z II. skupino rudarske zadruga si dovoljujemo na podlagi prošnje rudarjev, v svrhu končnoveljavnne ureditve mezdnih in delovnih odnošajev med prizadetim delavstvom in družbo sledeče zahteve:

1. Vse obstoječe temeljne plače posameznih kategorij se naj povišajo za 20%.

2. V istem razmerju naj se povišajo akordne postavke, pri čemer jih je treba prilagoditi krajevnim razmerah dela.

3. Zaslužek v akordu mora presegati 25% povprečje normalne temeljne plače.

4. Vse obstoječe doklade na temeljne plače ostanejo nadalje v veljavi.

5. Dodelitev akorda se mora vršiti na kraju delovnega mesta najdalje 3 dni po nastopu dela dotične nasadbe.

6. Začasna premestitev delavca od njegovega akordnega dela k postranskemu, se ima le-to odškodovati s povprečjem njegovega akordnega zaslužka dotične plačilne periode.

7. Premestitev delavca z dosežene kategorije v nižjo ni dopustna.

8. Jamski les in ves tozadevni material, ki ga rabi delavstvo pri izvršbi svojega dela, naj se pripravi v dovoljni množini na etažah.

9. Odškodnina za strelivo naj se uredi krajevnim razmeram dela primerno z dotično nasadbo.

10. Za praznike božič, veliko noč in binkoštno nedeljo naj se prizna 100%, za praznik sv. Štefan, velikonočni in binkoštni ponedeljek ter sv. Rešnjé Telo, ako se dela, pa 50% doplačilo normalne mezdne. V ostalem veljajo predpisi zakona o zaščiti delavcev.

11. Delavcem, zaposlenim na zunanjih delih naj se v slučaju slabega vremena prizna 50% doplačilo na normalno mezdo.

12. Vsem onim delavcem, katerim družba ne more nuditi stanovanja, naj se prizna stanarina, in sicer: oženjenim 60 Din in samcem 30 Din mesečno.

13. Vsi rokodelci, ki se izkažejo z ucnim spričevalom, naj se uvrste v kategorijo kopačev. Vsi nadnevni delavci naj se uvrste po 8 letni službi v kategorijo kopačev.

14. Vojaška služba ali vežba se ne sme smatrati za prekinitve delovnega razmerja.

15. Poročenim delavcem zunanega obrata, kakor tudi onim, kateri vzdržujejo svoje starše ali sorodnike, naj se prizna deputatni premog, tudi ako še niso dosegli kategorije kopačev.

16. Vse spore, ki so lokalnega značaja, kakor vzroki premale storitve, vsled pomanjkanja vozičkov, slabih prog, vode, zraka in vročine ali druge obratne ovire, se mora upoštevati in reševati v sporazumu z dotičnim obratnim vodstvom ali ravnateljstvom, ob zaslišanju prizadetega delavstva, v prisotnosti prizadetega delavca, v prisotnosti zaupnika II. skupine rudarske zadruga ali zastopnika dotične strokovne organizacije rudarjev, katerega je delavstvo po II. skupini rudarske zadruga v to pooblastilo in ravnateljstvu naznamilo.

17. Te zahteve se nanašajo na delavstvo vseh podjetij in obratov, ki so last Trboveljske premogokopne družbe in ki spadajo pod rudarski zakon, ne glede na to, če družba vrši delo v lastni režiji ali ga odda privatnim podjetnikom.

Primerno utemeljitev v posameznih točkah navedenih zahtev bodo podali v to pooblaščenim zastopniki prizadetih rudarjev na tozadevni razpravi.

V Trbovljah, dne 13. oktobra 1929.
Slede podpisali vseh treh strokovnih organizacij in II. skupine rud. zadruga.

Mirovni kongres.

Te dni je bil končan kongres mirovne lige, ki se je vršil v Atenah. Zastopani so bili pacifisti vseh evropskih držav. Najbolj je dokazala svoje mirovno stremljenje angleška delavska stranka, ki vodi danes svetovno politiko miru in demokracije, s tem, da je delegirala na kongres svojega poslanca Smitha. Kongres se je v mnogočem bavil predvsem z vprašanji, ki ovirajo mirno sožitje balkanskih narodov in tudi skušal kazati pota, kako je mogoče priti do miru tudi na vročem Balkanu.

Angleški poslanec Smith je dal v Zagrebu pomembno izjavo. Med drugim je dejal:

»Kakor vam je znano, sem bil v Atenah ter tam prisostvoval 27. mednarodni mirovni konferenci, ki dela v duhu mednarodnega urada za mir v Ženevi. To je bilo prvič, da se je ta kongres vršil na Balkanu. To dejstvo me zelo veseli, kakor sem tudi vzradoščen radi dejstva, da sem se mogel spoznati z delegati balkanskih držav. Posebno poudarjam, da so se zastopniki balkanskih držav zedinili v resoluciji, da bodo z vsemi močmi delovali v praveu osnovanja balkanske federacije. Delegati so uvideli potrebo sodelo-

vanja balkanskih držav za povzdigo ekonomskega, socialnega in kulturnega življenja narodov. Povedal sem že svoječasno in ponavljam, da se v Londonu često govori o balkanskem dinamistkem sodu, ki ograja evropski mir. Danes se vidi, da delajo evropske države iskreno na svetovnem miru. Po mojem mnenju bi bilo potrebno, da se delegati teh držav zberejo vsako leto na skupne kongrese. Svečentiki, profesorji, intelektualci itd. bi morali imeti vsako leto skupne sestanke. Sestankom profesionalcev bi moral slediti sestanek ministrov in parlamentarcev balkanskih držav. Balkanski narodi imajo nalogo, da sami uredijo svoja vprašanja. Urejeni odnošaji med balkanskimi državami je važna etapa v splošni mirovni evropski politiki.

Mi kot Angleži, kot demokrati, smo navajeni na demokratizem, toda mi nismo teoretiki, nam ni merodajna le teorija, temveč praksa in stvarno delo. Za naša orientacijo je odločilno le to, kar se dela.

Pripominjamo, da je posl. Smith tajnik v angleškem zunanjem ministstvu.

Tovariši, tovarišice!

Tako zaželjena stvar: lastna naša knjiga, naša proletarska ustanova, ki je z njo dana možnost, da si tudi delavec ustanovi svojo domačo knjižnico in ki je čisto njegova, je tu.

Delavska založba je ustanovila Krekovo knjižnico po sledečem načrtu:

PROSPEKT KREKOVE KNJIZNICE.

Krekova knjižnica je ustanova v okviru Delavske založbe, reg. z. z. o. z. v Ljubljani, ki ima namen izdajati knjige za svoje člane po sledečem načrtu:

Čas izdaje: Krekova knjižnica izda redno vsaki četrti mesec v letu po eno knjigo, počenši z 1. 1930., plačevanje se prične s 1. januarjem 1930.

Članstvo: Člani Krekove knjižnice so: 1. redni, to so oni, ki se zavežejo plačevati članarino redno vsakega 1. v mesecu — in sicer najmanj 1 leto. 2. izredni, to so oni, ki se zavežejo plačevati članarino redno vsakega 1. v mesecu — in sicer najmanj 4 mesece. 3. ustanovni, to so oni, ki enkrat za vselej plačajo 1000 Din in dobivajo knjige Krekove knjižnice do svoje smrti. 4. podporni, to so oni, ki s podporami pospešujejo delo Krekove knjižnice. 5. pomožni, to so oni, ki so člani Delavske založbe ter imajo pravico popusta pri cenah knjig Krekove knjižnice v nadrobni prodaji.

Članarina: Članarina je 4 Din mesečno, plačljiva v naprej.

Dobava: Knjige dobavljamo po svojih zaupnikih v posameznih krajih. Kjer zaupnikov še ni, postane to eden izmed članov Krekove knjižnice, oz. pošljamo knjige po pošti.

Namen: Širiti lepo knjigo, etične in umetniške vrednosti.

Načrt: Dela mladih slovenskih pisateljev, avtorizirani prevodi iz svetovne literature (ruske, francoske, ameriške itd.), socialni problemi, itd., itd., vedno najboljše od dobrega.

Prošnja: Članarina je nizka, namen sodoben, nakup knjig pa silno drag, zato pristopite h Krekovi knjižnici, kjer si z majhnimi izdatki osnujete lepo knjižnico!

Dopisovanje: Pišite na naslov: Delavska založba v Ljubljani, Delavska zbornica, Miklošičeva cesta, kjer dobite tudi vsa potrebna pojasnila. Naj živi dobra knjiga!

Delavska založba, Ljubljana.

Pristopite, tovariši in tovarišice, k svoji Krekovi knjižnici. Prijavite se iz vseh krajev za zaupnike! Skupine, organizirajte agitacijo za Krekovo knjižnico, izberite enega svojih agilnih članov, da postane naš zaupnik! Vedite: vaša je ta knjižnica, sebi gradite, če delate zanjo, kajti imate to, česar ima buržuazija toliko: svojo knjigo.

Naše pravilo mora biti namreč: izobrazimo se sami, da buržuazijo posekamo v vsem!

Naša internacionala in fašizem.

Na zadnji seji širšega odbora internacionala, ki se je vršila 27. in 28. maja letos v Ženevi, se je obravnavalo tudi vprašanje načelnega stališča krščanskih strokovnih organizacij napram fašizmu.

Italijanski fašistični sindikat poštarjev je namreč zaprosil za sprejem v poštarstvo strokovno internacionalo. Strokovna internacionala je smatrala v smislu statutih splošne internacionala z načelnega vidika stvar za tako važno, da mora o njej odločiti forum, ki predstavlja celoten pokret. V navadnih slučajih sprejema namreč strokovna internacionala svoje člane samovoljno po svojem preudarku.

O stvari je poročal generalni tajnik internacionala Serrarens in povdarjal, da se mora v čisto stvarnem pogledu preiskati predvsem pravni položaj delavstva v Italiji. Z ozirom na določbe italijanskih zakonov je ugotovil:

»Mednarodna zveza krščanskih strokovnih organizacij konstatira, da more

delavstvo vseh dežel zastopati svoje interese le s svobodnimi strokovnimi organizacijami. Te organizacije pa morajo imeti tudi polno možnost na tej osnovi interesno zastopstvo v celoti izvajati in se razvijati brez vmešavanja države ali delodajalcev in brez pritiska s strani kakih drugih organizacij, ki bi si osvojile nekaj položaj.

Med tem ko internacionala na eni strani odločno zavrača teror s strani delodajalcev ali kakih drugih organizacij in zahteva od vseh držav zaščito združevalne in zborovalne svobode, odklanja prav tako odločno tudi vse fašistične metode strokovnega združevanja delavstva. Fašistični strokovni sindikati so državni organi, katerim država ukazuje in v katerih o svobodi mišljenja in delovanja ni sledu.<

Odbor internacionala se je tej ugotovitvi v celoti pridružil.

Usnjarska in čevljarska zadruga
„RUNO“ T. Z. Z. O. Z. v Tržiču

Izdeluje
vsakovrstne ovčje
in kozje kože, kakor tudi
barvano usnje za
površnike

Postrežba točna.

Cene solidne.

Jugoslovanska strokovna zveza.

Železničarski vestnik.

ČINOVNI SEZNAM VLAKOSPREMNEGA OSOBLJA.

Na ponovne intervencije strokovnih organizacij je ljubljanska direkcija v preteklem letu izdala činovni seznam vlakospremnega osebja, ki pa tega ne zadovoljuje v polni meri. Vzroki ne tiče samo v načelih, po katerih se ta seznam izdeluje, ampak deloma v določbah zakona o drž. prom. osebju, deloma pa v pravilniku o postranskih prejemkih (kilometrini).

Kot podlaga za uvrstitve v seznam je ostal tudi sedaj strokovni izpit. Seveda ta ne daje vlakospremniku onih ugodnosti, ki so jih dajali strokovni izpiti v prejšnjih pragmatikah. Dočim je vlakospremnik, ki je položil vse izpite, prej lahko napredoval iz kategorije slug v kategorijo poduradnika, ki je imel približno isto veljavo, kakor današnji uradnik III. kategorije, novi zakon ne nudi glede kategorij nobenega napredovanja na podlagi strokovnih izpitov. Prekategorizacije so sedaj mogoče le na podlagi šolske izobrazbe. Bodoči zakon bo moral vsekakor prinesiti v tem pogledu temeljito spremembo.

Ker je za različne vrste službe vlakospremnega osebja predpisana različna kilometrini, je tudi pri sedanjih razmerah važna uvrstitve v činovni seznam oziroma v službene razporede. Kilometrini ni razdeljena po stopnji in odgovornosti službe. Tudi ta nedostatek bo moral popraviti nov pravilnik. Vlakovodja tovrstnih vlakov n. pr. zasluži na kilometrini manj kakor sprevodnik osebnih vlakov, ki pa ima poleg tega lažje in manj odgovorno službo. To je tudi odvrčalo vlakospremnike, da niso hoteli polagati izpitov za vlakovodje (seveda samo pri drž. železnici) in so rajši ostali sprevodniki osebnih vlakov. Tega postopanja danes ni priporočati, ker bi se po določbah okrožnice o določitvi čina vlakospremnikom uvrstil v razpored kot sprevodnik tovrstnih vlakov, kar si pa gotovo noben sprevodnik osebnih vlakov ne želi. Na ta način je uprava prisilila, da polaga vlakospremno osebje vse izpite.

Še vedno se ponavljajo pritožbe radi uvrstitve v seznam, češ da se ni držal pravi vrstni red. To nastaja vsled tega, ker se upošteva pri uvrščanju le leto izpita, ne pa tudi meseci in dnevi, in pa čim po čl. 101. in 102. zakona o drž. prom. osebju. Po določbah navedenih členov se vrstijo za uradniki III. kategorije zvaniki I. kategorije in nato zvaniki II. kategorije in sluge. Poleg tega je važna tudi skupina položajne plače in stopnja osnovne plače in koliko se vsakemu računa za pokojnino. Čim višja je položajna plača in čimprej jo je kdo prejel, tem starejši je po činu in vsled tega tudi bolj spredaj uvrščen v činovni seznam. Isto velja tudi za stopnjo osnovne plače.

Prekategorizacije spremenijo vsled tega vedno vrstni red v činovnem seznamu. Vlakospremniki, ki so polagali izpit v istem letu, se vrstijo eden za drugim, kakor prej omenjeno. Ako je pa recimo zvanik III.—10. prekategoriziran v uradnik III.—3.—10., preskoči s tem vse zvanikove, ki so bili pred njim in vse uradnike III. kategorije, 4. skupine. Uvrsti se ga pa za uradniki III. kategorije 3. skupine, ker je to skupino kesneje prejel; pri tem se ne upošteva stopnja osnovne plače. Zato se tudi vsako leto spreminja činovni seznam. Poleg tistih, ki v tekočem letu položijo izpit, spremenijo svoj vrstni red tudi oni, ki so bili med letom prekategorizirani. Zato se pripravljajo vlakospremnikom, ki še nameravajo prositi za prekategorizacijo, da to čimprej javijo svojemu postajnemu načelniku, da bodo ti lahko direkciji pojasnili celoten položaj vlakospremnikov v postaji. Prekategorizacija namreč ni odvisna samo od šolske izobrazbe, ampak je zato potreben tudi kredit in prosto mesto. Teh pa ni vedno na razpolago, ker se v letnem proračunu predvideva le omejeno število. Med letom se še mesta izpraznijo vsled uslužbenčeve upokojitve, izstopa, odpusta ali smrti.

Nekateri vlakospremniki so zapostavljeni tudi vsled tega, ker se po sedanjem zakonu priznava le služba po 21. letu starosti, medtem ko prej ta omejitev ni obstojala.

Pri tej priliki se člani vlakospremniki posebno opozarjajo na točko devete okrožnice v določitvi čina za uvrščanje vlakospremnikov v razporede. Prizadeti naj se podvzajajo, da še do konca tega leta položijo vse strokovne izpite, ki so predpisani za vlakospremno osebje, ker bi sicer izgubili ugodnosti, ki jih uživajo lahko le do 1. januarja 1930. Od tedaj naprej se bodo namreč uvrščali vlakospremniki le na podlagi činovnega seznama ne glede na to, da so bili sedaj v višjem razporedu, kakor pa jim pritiče po činovnem seznamu.

Razpis službenih mest. Razpisana so sledeča službena mesta:

1. Mesto progovnega čuvaja z obhodniško službo med postajama Grobelno in Poljčane. Upravno stanovanje v čuvajnici št. 479. Prošnje je vlagati do 1. novembra 1929. Dir. št. 5192—III/29.

2. Mesto progovnega čuvaja s postajališko službo v Dev. Mar. v Polju in upravnim stanovanjem v čuv. št. 628. Termin za vlaganje prošnje do 2. novembra 1929. Dir. št. 5253—III/29. Ta razpis se sme zamenjati z razpisom, s katerim je bilo razpisano postajališče Dev. Mar. v Polju in stanovanjem istotam.

3. Mesto prog. paznika-desetarja na Holmcu z upravnim stanovanjem v personalni hiši na Holmcu (2 sobi in kuhinja). Termin do 29. oktobra 1929. Dir. št. 5441—III/29.

4. Mesto progovnega čuvaja z obhodniško službo v karavanskem predoru. Upravnega stanovanja ni. Termin do 1. novembra 1929. Dir. št. 5362—III/29.

5. Mesto prog. paznika (desetarja) v Litiji z upravnim stanovanjem v čuvajnici 597. Termin do 28. oktobra 1929. Dir. št. 5440—III/29.

Centrala. Seja osrednjega odbora se bo vršila v soboto 19. t. m. ob 18 zvečer v prostorih Prometne zveze. — Delavska zbornica.

Opozorilo! Uprava »Delavske Pravice« nam javlja, da nekateri člani Prometne zveze vračajo list, brez navedbe vzroka. Ker se povzroča s tem le nepotrebno delo, se ponovno obveščajo vsi člani Prometne zveze, da prjemajo »Delavsko Pravico« brezplačno, ker je list plačan s članarino. Naprošajo se obenem vse skupine in plačilnice, da o tem pouče svoje člane.

Kongres Mednarodne zveze krščanskih železničarjev.

Dne 17. do 19. septembra t. l. se je vršil IV. mednarodni kongres Zveze krščanskih železničarjev in cestnih železničarjev v Antwerpnu v Belgiji. Na tem kongresu so bile zastopane vse pridružene železničarske kršč. organizacije evropskih držav. Tudi naša Prometna zveza železničarjev Jugoslavije je bila zastopana po svojem delegatu tov. Wurzingeru. Mednarodni urad dela v Ženevi je bil zastopan po svojem zastopniku g. Henselerju. Enako je bila zastopana Mednarodna zveza krščanskih organizacij s sedežem v Utrechtu po svojem glavnem tajniku g. Serrarensu.

Iz poročila tajnika g. Timmermansa je posneti, da se je Mednarodna zveza krščanskih železničarjev pomnožila v zadnjem letu za 53 tisoč članov. Na posredovanje naše Prometne zveze se je sprejelo v mednarodno zvezo bratsko češko železničarsko organizacijo, kar je za naš slovanski pokret velike važnosti. Zastopnik češke organizacije, ki je bil tokrat prvič navzoč, je bil zelo prisrčno pozdravljen. Poročilo blagajnika se je vzel za zadovoljstvo na znanje; saldo znaša 6403 Hgld. Nadalje je kongres izrazil svoje zaupanje dosedanjemu načelniku ter ga poveril še za nadaljnje posle brez sprememb. Pri debati o prispevkih Mednarodni zvezi so se določili dosedanj prispevki z malimi spremembami. Vprašanje V. kongresa se je rešilo povoljno ter je storjen sklep, da se bo vršil leta 1932. na Holandskem in se bo istočasno tudi praznovala 10 letnica obstoja Mednarodne zveze krščanskih železničarjev.

V nadaljnjih točkah dnevnega reda so se reševala razna strokovna vprašanja, ki so za nas železničarje dalekosežnega pomena. Višji revident g. Robert Huna je obravnaval racionalizacijo pri železnicah. O perijodičnih zdravniških preiskavah eksekutivnega železniškega osebja in posledicah je referiral g. van Maldeghem iz Bruselja. O delu v delavnicah je poročal g. Schmidt iz Conza pri Trierju. V teh predmetih se je razvijala

živahna debata, v katero so posegli skoro vsi zastopniki. Rezultat teh debat je bil, da se je sestavila spomenica, katera se bo predložila Mednarodnemu uradu dela v Ženevi.

Po vsem tem stvarnem delu lahko upamo, da bodo tudi nam železničarjem v Evropi enkrat zasijali boljši časi. H temu še pripomnimo, da so belgijski priredili svojim inozemskim tovarišem, ki so prišli na kongres, prisrčen sprejem in pogostitev. Stare prijateljske zveze med krščanskimi evropskimi železničarji so se s tem kongresom še bolj utrdile.

Zdravniške ordinacije v ambulatoriju

OUZD v Ljubljani.

Vsak delavnik ordinirajo za:

SPLOŠNE BOLEZNI: od 8—10 dr. Janežič Pavel; od 10—12 dr. Kane Pavel; od 14—16 dr. Trtnik Albert; od 16—18 dr. Maicen Martin.

NOTRANJE BOLEZNI: od tričetrt na 12 do tričetrt na 14 dr. Drobnič Ivan.

PLJUČNE BOLEZNI: od 11—13 dr. Jamar Tone.

KIRURGIJO: od 13—15 dr. Krajec Pavel.

KIRURGIJO IN ORTOPEDIJO: od 9—11 dr. Minač Franc.

ŽENSKÉ BOLEZNI IN PORODNIŠTVO: od pol 12 do pol 14 dr. Pintar Ivan.

OTROŠKE BOLEZNI: od pol 14 do pol 15 dr. Derč Bogdan.

OCESNE BOLEZNI: od 8—10 dr. De-reani Ernest.

USESNE, NOSNE in VRATNE BOLEZNI: od tričetrt na 10 do tričetrt na 12 dr. Pogačnik Josip.

KOŽNE in SPOLNE BOLEZNI: od 13 do 15 dr. Jakša Jožef.

ZIVČNE BOLEZNI: od 14 do pol 16 dr. Robida Ivan (ordinira na stanovanju Miklošičeva cesta 16).

ZOBNI ODDELEK: od 8—10 dr. Logar Franc; od 10—12 dr. Pavlovič Fr.

RENTGENOLOŠKI ODDELEK: a) diagnostika od pol 12 do pol 14 dr. He-bein Jože; b) terapija od 15—17 dr. Kunst Alojzij.

FIZIKALNO ZDRAVILIŠČE: od 10 do 11 sprejemanje novih bolnikov; od 11—12 terapija dr. Zajc Stane (za moške: torek, četrtek, sobota; za ženske: sredo, petek).

OBSEVANJE S SVETLOBNIMI ŽARKI: od 8 do 12 (moški: torek, četrtek, sobota; ženske: ponedeljek, sredo, petek).

DIAGNOSTIČNI LABORATORIJ: od 12—14 dr. Košir Alija.

NADPREGLEDI in ZDRAVNIŠKA KOMISIJA: ob 12.

Willi Hammelrath:

Živi Bog.

Tako se imenuje Bog v stari zavezi. Tako je živel On v velikih možeh judovskega ljudstva. Nobeno drugo ljudstvo, nobena druga vera ni imela tako visokega in tako zrelega pojmovanja Boga. Preroki so to ljudstvu opetovano pripovedovali. In Kristus je obnovil samo to pojmovanje Boga in ga oživel, ker pri Judih ni bilo dovolj močno doživetost.

Le Eno je v vsem in povsod, le ena Moč, ki vse giblje. Povsem nevažno je, kako to »imenujemo«. Imena so le pomagala naši fantaziji! Kaka stara mamica si predstavljala večnost in neskončnost tudi drugače kot kak učen teolog, — in vendar izgovarjata oba: »Bog! Ne gre torej za ime.

Spoznati moramo, da je edina resničnost Bog! Da imamo povsod v resničnosti Boga.

Kdor pravi: »Nočem ničesar vedeti o Bogu, zadostuje mi resničnost vsakdanjega življenja,« — ta govori natančno tako naivno kot drugi, ki pravi: »Nočem ničesar vedeti o »resničnosti vsakdanjega človeka, zadovoljim se z Bogom.« Obadva ne vesta, kaj govorita!

Če gremo v globino, kjer tičijo izvirni, vemo, da povsod trčimo ob ne-

skončnost. Vse je izpeljano iz nečesa Neskončnega, Globokega, ki vse neprestano zalaga. In če ne vemo za to globino, se ukvarjamo s samimi površnostmi. To sicer ni zlo, ker vse vodi h globini, — ampak mi sami ne ustvarjamo potem tako veselo in tako mirno, kakor če mislimo na najgloblje — na živnega Boga, ki v vsem učinkuje.

Množica vtisov in reči nas je oropala moči, mi se v njej izgublamo, ona nas je popolnoma premagala. Mi vidimo to množico, smo napram njej brez moči, začenjamo tu, začenjamo tam, nervozno, kot blodni bojazljivci.

Šele ko spoznamo Enotnost, to kar leži vsemu v ozadju, — potem šele smo mirni, krepki, močni.

Potem si ne prizadevamo zaman v svoji usodi, slepi, obupani in ne udarjamo več divje okrog sebe, — temveč čutimo svojo svobodno voljo, — vemo, da je vse položeno v naše roke, v roke slehernega, vsa odločitev! Bog namreč ni Bog mrtvih, slepe potrebe, neživiljenjske okorelosti, da ni noben kamen, — ampak Bog živih! Učinkujoča sila je, — in sicer vlesila, vedno snujoča sila, najvišja osebnost. Nič kakor sila, Moč, Dejanje! To je »Bog«!

Če vprašamo: Zakaj bi vedno Boga iznašali? — pokažemo le, da še čisto

nič ne vemo, kaj je Bog! In kaj On pomeni! Namreč: enostavno prasilo, moč v vsem! Posamezno resničnost in vsa resničnost!

Ti, ki tako vprašaš, — tebi je Bog kljub vsem tvojim morebitnim besedam samo kakor kamen, velik in mogočen sicer, a vendar le mirujoči kamen in nobena resničnost! On je vendar ognjena krogla, ki večno žari, ki naprej in naprej koti v sobi zublje in žar in jih od sebe oddaja; On je večno plapolajoči žar, katerega bitnost je sila sama, moč sama!

Nagnjenje k Njemu, ki je sama moč, samo silno delovanje, odpre vse v nas, vse kalí nastožaj.

Vse, kar živi, živi po Njem in le po Njem! V vsem torej ga zgrabimo in On zgrabi nas! In ničesar ne razumemo in ne moremo prav dojeti: nobenega mesta, nobenega »problema«, nobene stvari, — ako tega v njem ne dojamemo in ne spoznamo Njega v tem!

In potem je vsako dejanje služba božja in molitev! Tudi pisanje, — tudi boj, — tudi strankarsko delo, — pa tudi pometanje sob in petje!

V vsem gledati Boga, — neposredno Njega videti, ne samo površnosti reči! Tako kakor je bil v starem testamentu Jahve v vsem viden, velja za

vsa tisočletja —: v Jahvu, njihovem Bogu, so gledali vse!

On je namreč v vsem kot vzrok in kot temelj. On učinkuje v vsem! V vsem naj ga imamo, naj pride On! Tudi se ne pravi: »Jaz spoznam v tem božji prst, ampak: »Tu je On! Poslušaj, tu govori On! Poglej, tu je On!«

To učinkovanje Boga nam tudi dá šele sliko, kakšni moramo biti mi sami kar moči živa, učinkujoča sila! Mi nimamo zdaj in danes sploh nobenih močnih dejanj, smo vsemu mogočemu izpostavljeni.

»Razumevajoči« niso navadno učinkujoči ljudje.

Stroji, — nobene osebnosti! Veliko »finega«, — ničesar velikega!

Reči nas prevladajo, — človeško dostojanstvo je izginito!

Šele, če zremo, kaj je Bog, vseučinkujoča Sila, neskončna Osebnost, jo zaslutimo v vsem, kako povsod učinkuje in kako je Učinkovanje samo, — potem vemo in zaslutimo šele, kaj je sila! Potem zavladuje njena Osebnost nad nami.

Vemo in slutimo zopet po Njem in v Njem, kaj se pravi: Osebnost! Objamemo svet in ga po sebi upodobimo. Tako bomo zasidrani v sebi v Njem. (Prevel E. B.)

Novice.

Doma.

Sprememba zakona o notranji upravi.

Z ozirom na novo razdelitev države je bilo potrebno izpremeniti nedavno podpisani zakon o notranji upravi in ga spraviti v sklad z novim redom. Zato je kralj podpisal zakon o izpremembah in dopolnitvah zakona o notranji upravi. — Banov urad se imenuje »Kraljevska banska uprava«.

Izjava dravskega bana.

»Z globoko hvaležnostjo do Nj. Vel. kralja sem sprejel vest o svojem imenovanju za bana. V vsem svojem delu in delovanju me bodo vodile tendence, ki jih vidim v 6. januarju in 3. oktobru.«

Zakon o pravoslavni cerkvi.

Med pravosodnim ministrom in zastopniki srbske pravoslavne cerkve je bil dosežen sporazum glede vseh cerkvenih zadev. Zakon bo v kratkem uzakonjen.

Po svetu.

Na Češkoslovaškem so sredi volivne agitacije in borbe. Slovaška ministra sta vsled Tukove obsodbe izstopila iz vlade. Slovnikom nenaklonjeni listi, tudi slovenski, pišejo sicer, da je to le Hlinkova taktika. Toda kaj takega morejo trditi le tisti ljudje, ki jim je res vse le taktika, kar n. pr. mi Slovenci prav bridko občutimo. Resni dalekovidni politiki pa vse drugače presojajo nov prelom med Čehi in Slovaki. Oni vidijo, da je bila pri slovaški ljudski stranki resna volja za bratski sporazum. Toda ponosen narod se ne more pustiti žaliti tako, da imenujejo njegovo borbo za svobodo veleizdajo in da mu zapirajo najboljšie bojovnike, ki so se v ostri borbi morda preostro borili.

Politiko, ki so jo oficijelno vodili zadnjih deset let Čehi na Slovaškem, je obsodil sedaj tudi zelo ugleden politik agrarne stranke, župan mesta Bratislave dr. Okanik. Ta mož je v znak protesta proti političnim metodam na Slovaškem odstopil kot župan in odložil tudi vse druge funkcije v agrarni stranki.

Mac Donald je s svojim obiskom v Ameriki dosegel velik uspeh. Njegova pot je imela predvsem namen, da se pospeši splošna razorožitvena konferenca, za katero se on tako zelo prizadeva. Uspeh splošne razorožitve pa je odvisen od dveh največjih držav, Anglije in Amerike. Če se ti dve sporazumeta bo z njih strani pritisk tudi na ostale države. Kar pa je pri Mac Donaldovem delu najbolj razveseljivo, je pa duh, ki ga hoče on vnesti na mednarodna pogajanja in v pogodbe. Duh medsebojnega zaupanja in spoštovanja miroljubnosti in popustljivosti.

Angleška delavska vlada v današnjih hudih časih neprestano poudarja, da se morejo države prav voditi le, če odgovorni ljudje prav prislusnejo utripom narodovega življenja. Delavska vlada zato naglašja, da je le demokracija tista oblika, ki jo ona smatra za časa primerno in vsled tega goji prijateljske vezi predvsem z onimi državami, ki so njej miselno sorodne.

Rusija se zopet presnavlja v svojem režimu. Diktator Stalin je poslal Buharina v Sibirijo na službeno mesto. S tem je nekako prijazno namignil skrajnim levicjarjem, da bi se dalo govoriti o možnosti njih vrnitve v stranko in na oblast. Trocki in njegovi tovariši so se že obrnili na vodstvo komunistične stranke, da jim dovolijo povratek v domovino in jih sprejme nazaj v stranko. Če bo vodstvo to storilo, bo vsekakor današnja Rusija v aktivnosti in borbenosti zelo oživljena in okrepljena.

Avstrija pripravlja spremembo ustave. Dosedanja ustava je zelo demokratična; morda so nekatere določbe nekoliko neprožne. Novi načrt namerava skriti število poslancev, zvečati moč predsednika republike in nekoliko zmaličiti volivni proporc z večinskim načelom. Pri vsem pa seveda zmanjšati socialistično moč, ki je v glavnem v mestu Dunaju in drugih velikih mestih na ta način, da bi posamezne dežele poslale nekaj delegatov v skupno zastopstvo neglede na številčno velikost dežel. Debata o ustavni reformi bo gotovo ostra. Morda računa na skrivnem avstrijski fašizem, da bo izbral priliko, če bo debata preostri in udaril.

Zenska — predsednica angleške delavske stranke. Na kongresu delavske stranke v Brightonu je bila izvoljena kot predsednica stranke za prihodnje poslovno obdobje Miss Lusen Lawrence, dose-

danja tajnica v ministru. To je prvi slučaj, da je ženska predsednica te velike in vplivne stranke.

Nov koledar v Rusiji. Leto bo imelo 72 tednov po pet dni. Sobota in nedelja se črtata. Mesec bo imel šest tednov. Ostalih pet dni se ne prišteje nobenemu mesecu, ampak so narodni prazniki.

Nakaznice za živila je uvedla sovjetska vlada za vse delovno prebivalstvo v mestih. Tovarniški delavec dobi na dan 200 gramov mesa, za vsakega družinskega člana še 100 gramov na dan. Pazi se strogo na to, da bi kdo več ne dobil ali karte oddajal drugim. Ženske se nastavljajo že po polnoči v dolge vrste pred živilskimi oddajališči, da bi jim ne bilo treba oditi praznih rok, če živil prej zmanjka. Tudi jajca se oddajajo na karte in sicer na odraslega po 15 komadov na mesec, na otroka po 25 komadov mesečno. Brez karte se dobi samo še divjačina in ribe, kdor ima dovolj denarja. Neproletarci ne dobe kart in morajo kupovati meso pri privatnih branjevcih, ki pa izrabljajo položaj in navijajo cene; tako stane en funt mesa v prosti prodaji že 2.50 rublja, to je približno 60 Din. Ruski funt je pa manjši kakor našega pol kilogram. Vlada je naročila državnim konzumnim zadrugam, da organizirajo čimveč oddajališč na periferiji, da se centralna oddajališča razbremenijo. V to svrhu smejo rekvirirati primerne lokale. Obenem se skuša zboljšati dovoz z dežele.

Zmaga delavske stranke v Avstraliji. Reakcionarci v Avstraliji so pri volitvah doživeli pomemben poraz. Za Bruclejevo vlado se more imenovati izid naravnost katastrofalni. Razmerje med strankami je naslednje: **Delavska stranka je dobila 46 mandator;** nacijonalisti 15, kmet. stranka 9, neodvisni nacijonalisti 3, neodvisna stranka 2. — Zmaga delavske stranke v Avstraliji, ki je angleški dominijon, pomeni veliko moralno oporo angleški Macdonaldovi vladi.

Osemurnik na pohodu. Nemška vlada predloži državnemu zboru konvencijo o osemurnem delavniku v odobritev. Zakon o osemurnem delavniku pa stopi v veljavo takrat, ko se sprejmeta tudi zakona o delavskem varstvu in rudarski delavski zakon, ker se mora spraviti v sklad z nemškimi pravicami.

Danska se je razorožila. Danska vlada, pri kateri ima organizirano delavstvo velik vpliv, je sprejela končno po večletni borbi z nasprotnimi silami zakon, s katerim se odpravlja v tej napredni državi oboroženo vojaštvo in mornarica. Mesto dose-danje armade bo opravljalo varnostno službo 1500 miličnikov in pomorsko obrežno stražo bo vršilo 6 lahkih ladij in 20 motornih čolnov. Denar, ki se je dosedaj potrošil za vojaštvo, se bo lahko porabil v koristnejše svrhe. Pametni Danci si od te reforme upravičeno obetajo velike koristi.

Fašistični »protest«. Na mednarodni konferenci dela v Zenevi je fašistični »delegat« vložil na konferenco protest, katerega je s poudarkom podpiral tudi delegat italijanske vlade. Protestira proti temu, da niti ena delavska skupina konference ni izvolila fašističnega delavskega delegata v nobeno komisijo. — Kdo bo pač volil ljudi, ki mirno gledajo, kako se delavci krivično zapirajo in obešajo.

Lesni delavci

Nazarje. Tudi mi Nazarčani, čeprav bi kdo dejal, da smo odrezani od sveta smo prišli do prepričanja, da je mesto za delavca le v delavski strokovni organizaciji. To sta pokazala že oba prejšnja sestanka in tudi na zadnjem sestanku, kateri se je vršil zadnji nedeljo, je bilo to potrjeno. Vstopili smo v vrste organiziranega delavstva in ko smo enkrat tu, se moramo tega v polni meri zavedati. Naša rešitev je v skupnosti!

Sestanka se je udeležil tudi strokovni tajnik tov. Koprivec Matic, ki nam je v svojem govoru razložil položaj delavstva pri nas in drugod ter pomen organizacije. Nismo sami, treba pa je, da vsi gledamo, da nas bo vedno več. Zato imamo priliko, da agitiramo in pridobivamo novih članov v našem kraju. Naša dolžnost je tudi, da stremimo za izobrazbo. Lepa prilika priti do delavske knjige nam je dana v novoustanovljeni Krekovi knjižnici.

V vsako hišo „Delavska Pravica“!

Žena v industriji.

Zelo značilno za današnji kapitalistični industrijski način produkcije je stalno naraščanje zaposlovanja ženske delovne sile v vseh panogah industrije zlasti pa v tekstilni panogi. Napredujoča industrializacija, delitev dela in mehanizacija to še bolj pospešuje. Posledice na strani žene so zlasti materielnega značaja in ni vzrok, ampak posledica vedno večjega zaposlovanja žene pri pridobitnih delih **stremjenje za samostojnostjo in neodvisnostjo.**

Pri celotnem naraščanju industrije in v njej zaposlene delovne moči se jasno razvidi, da se v zadnjem času zaposluje pretežno le ženska delovna sila, moška le v znatno manjši meri. Podjetniki izjavljajo, da se delavke lažje in boljše prilagode in privadijo novim načinom dela kot moški, kar velja posebno za mladostne delavke pod 18 leti. Mnogo del, ki jih je prej opravljali moški, vrši sedaj ženska moč. Odločilno pri tem je, da je **ženska delovna moč mnogo cenejša kot moška.** Zato se v vseh deželah pojavlja na delovnem trgu ta tendenca.

Delavk je zaposlenih na celem svetu v industriji okoli 60 milijonov. V tekstilni industriji je zaposlenih: v Belgiji 116.000, v Nemčiji 600.000, v Franciji 300.000, na Holandskem 33.000, v Nemški Avstriji 50.000, v Švici 67.000 in na Češkem 200 tisoč delavk. V Ameriki je zaposlenih žen v industriji okoli 8 in pol milijonov, od tega v tekstilni industriji skoraj dve tretjini. Na Angleškem je v tekstilni industriji zaposlenih okoli 800.000 žen, na Poljskem okoli 100.000, v Rusiji 400.000, na Kitajskem v tekstilni industriji 250.000, v svilarski pa tudi okoli 250.000, na Japonskem pa 809.000 žen, med temi 200.000 pod 16 leti.

Premajhen zaslužek mož-družinskih očetov je pognal v tovarne tudi žene-matere. Tako je kapitalizem razdeljal družino.

V tekstilni industriji je prav posebno značilna velika razlika med plačo moškega in žene, čeprav opravlja žena enako produktivno delo. Ta razlika gospodarsko nikakor ni utemeljena, zagovarjati jo more edinole pohlep po brezdelnem dobičku na račun delavke-žene, kar pa še zdaleka ni v interesu narodnega gospodarstva, kaj šele socialno. Zato morajo žene-delavke v vsaki tovarni posebič gledati na to, da se bo plačevalo vse delo enako, pa naj ga vrši moška ali ženska delovna sila. Pa še iz enega razloga mora iti vse delavstvo brez razlike na spol za tem, da se delo enako plačuje: nizka mezda žene-delavke tišči navzdol tudi mezdo moškega.

V Sloveniji je po podatkih Delavske zbornice za l. 1928. zaposlenih 6575 delavk. Število bo konec l. 1929. gotovo doseglo že 8.000 in še čez. Tudi pri nas so žene zaposlene največ v tekstilni industriji, namreč 1685; danes jih je gotovo že najmanj 2.500. Slede: železna in kovinska industrija 900, oblačilna industrija 897, tobačna 757, papirniška 479, usnjarska 434 itd. Od teh je bilo l. 1928. kvalificiranih delavk samo 54, nekvalificiranih navadnih delavk pa 3558, ostale so priučene.

Ako se ozremo zlasti na tekstilno industrijo, ki zaposluje pretežni del naše ženske delovne sile, moramo zlasti ugotoviti, da kvalificiranih delavk tu sploh ni. Od 1685 v letu 1928. zaposlenih delavk jih je bilo največ priučenih in sicer 1406; od teh jih je delalo v akordu (od kosa) 1119, torej tri četrtine vseh.

Tedenski zaslužek dveh tretjin v tej industriji zaposlenih je od 120 do 150 Din.

Krekova mladina.

Dob. V nedeljo 20. oktobra ob 3 popoldne bo v kaplaniji sestanek radi ustanovitve Krekove družine v Dobu. Ustvarja se sedma nova naša postojanka. Kje ste pa ostali Domžalčani, da smo morali iti mimo vas?

Lesce. Občni zbor naše družine se bo vršil v nedeljo 17. oktobra pri Žagarju.

Celje. Izredni občni zbor se je vršil 16. oktobra ob 8 zvečer v Orlovskem domu. Upamo, da bo rastla odslej naša družina v Celju v duhu enotnosti in proletarske zavednosti, da bo postavila res za proletarsko borbo sposobne fante in dekleta.

Centrala bo priredila enodneveni tečaj na Koroški Beli za Jesenice, Koroško Belo in Lesce, in v Sneberjah za Zalogo in Sneberje.

Okrožnico smo poslali vsem sekcijam. Prečitajte jo na sestanku, da bo vsak poučen o vsebini.

Knjiga o Krekovi mladini. Centrala bo izdala knjigo o Krekovi mladini. Knjiga bo vsebovala poslovnik, odgovore, doneske k ideologiji in navodila za delo.

BORCI!

Bloke za borčevsko blagajno naročite pri Vrhovnem stanu. Povsod vpeljite borčevske blagajne. — Tečaj se vrši 28. in 29. decembra 1929.

Razno.

Delavski koledarček. Pretekli ponedeljek se je odposlala poslednja pošiljka koledarčka viničarjem. Naročilom nismo mogli ustreči popolnoma, ampak le do polovice. V zalogi imamo le še — 16 kom. koledarčka. To zanimanje zanj je lep dokaz, kako se je ob II. letniku našega »Delavskega koledarčka« okrepčalo zanimanje zanj. Zaupnike prosimo, da z razprodajo pohite in izkupi-ček čimprej pošljejo »Delavsko založbi«. Na tem mestu bomo od časa do časa objavljali, koliko se je v kakem kraju že razpečalo koledarčkov in je že plačanih. Do sedaj so plačali koledarčke: Vojnik 2, Ribnica na Pohorju 30, Maribor 14, Vrhnika 14, Jesenice 20, Ljubljana — borce 4, Ljubljana — bolniški strežniki 36, krekovke Maribor in Sv. Peter pri Mariboru 11.

Delavska posojilnica v Celju, zadruga z omejeno zavezo se je ustanovila in registrirala svoja pravila. V načelstvo so bili izvoljeni: Kos Florijan, načelnik; Drobne Franc, Hočev var Metod, Hrenko Marija in Koprivec Matic. Nadzorstvo: Dr. Rakun Alojzij, Finžgar Ladislav in Erjavec Albin. Delavska posojilnica posluje v prostorih Jugoslovanske strokovne zveze v Delavski zbornici, Razlagova ulica št. 5. Sprejema vloge in daje posojila. Uradne ure so ob nedeljah in praznikih od 9 do 11 dopoldne ob sobotah od 4 do 7 zvečer. Opozarjamo delavstvo iz Celja in okolice na novoustanovljeno zadrugo in vabimo, da čimprej javi svoj pristop.

Koliko ljudi je na svetu. Danes živi na zemlji okoli 2 milijardi ljudi. V Aziji jih je 900 milijonov, v Evropi 500 milijonov, v Ameriki 220 milijonov, v Afriki 150 milijonov in v Avstraliji 7 milijonov. — V Evropi štejejo posamezne države sledeče število prebivalstva: Rusija 115 milij., Nemčija 62,5 milij., Velika Britanija 42,7 milij., Italija 41 milij., Francija 39,5 milij., Španija 21,3 milij., Poljska 20 milij., Rumunija 17 milij., Češkoslovaška 13,6 milij., Jugoslavija 13 milijonov, Ogrska 8 milij., Belgija 7,8 milijonov, Nizozemska 7,6 milij., Avstrija 6,5 milij., Švedska in Grčija po 6 milijonov.

Koliko da Nemčija za brezposelne.

Po statističnih podatkih k državnemu proračunu so znašali vsi izdatki države za podpiranje brezposelnih in posredovanje dela: l. 1925. 155,5, l. 1926. 498,9, l. 1927. 334,7, l. 1928. 14,5 in l. 1929. 281,1 milijonov mark. Največ se je dalo tedaj l. 1926, ko je doseglo število glavnih podpirancev 2 milijona, število tistih, ki so prejemale samo del polne podpore pa celo 2 milj. 361.000 in število ostalih 500.000. Razmeroma male vsote l. 1928. in 1929. se izkazujejo radi tega, ker je dala država razna posojila za gradnjo železnic, da se tako učinkovito pobija brezposelnost in so se sedaj začeli ti zneski počasi vračati v državne blagajne.

Danska proti trustom. Stalno večanje vpliva in dejanske posesti inozemskih trustov na Danskem je povzročilo med danskim prebivalstvom znatno vznemirjenje. Zlasti je razburjenje nastopilo radi delovanja trusta industrije surovega masla in podobnih izdelkov, ki je pokupil na Danskem par tovarn, druge so se morale pa zapreti. Vlada izjavlja, da se pripravlja zakon proti trustom, ki bo v najkrajšem času predložen parlamentu.

Ameriška avtomobilska industrija. Poroča se, da bo ameriška avtomobilska industrija dosegla l. 1929. rekord s produkcijo 6.500.000 avtomobilov napram 4 milijonom l. 1928. Iz Fordovih tovarnen javljajo, da bo šestdnevni delovni teden ostal, čeprav delavci hočejo imeti petdnevni in naj bi se postavilo 30.000 novih delavcev, ter bi se tako že v marcu lahko produciralo dneвно 8.750 avtomobilov.

Borza dela.

Ljubljana. Delo je na razpolago: 8 hlapcem, 3 mizarjem, 30 čevljarjem, 6 zidarjem, 3 tesarjem, 2 pleskarjema-soboslikarjema, 1 sodarju, 1 kamnoseku, 2 pečarskima pomočnikoma, 5 kleparjem, 100 navadnim delavcem, 1 slaščičarskemu pomočniku, 1 pekovskiemu pomočniku, 400 tesarjem, 1 stavb. ključavničarju, 1 steklarskemu pomočniku, 1 sedlarškemu pomočniku, 30 rudarjem, 3 krojaškimi pomočniki, 2 krznarjema, 1 litografu, 3 kravarjem, 1 optikarju, 15 vajencem. — Ženskam: 2 pletilkama, 2 služkinjama, 2 kmeč. deklama, 1 postrežnici, 4 vajenkam.

Celje. Delo je na razpolago: 1 konjskemu hlapcu, 1 volarju, 1 majerju-kravarju, 5 poljskim delavcem, 1 hiš. hlapcu, 20 delavcem za gradnjo ceste, 20 gozd. delavcem, 15 delavcem za zemljo, 5 minerjem, 1 pečarju, 3 kovačem, 1 stavb. ključavničarju, 6 mizarjem, 5 sodarjem, 1 kolarju, 2 tapetnikoma, 7 čevljarjem, 1 raznašalcu kruha, 30 zidarjem, 50 težakom, 10 tesarjem, 5 soboslikarjem, 1 strojniku, 14 vajencem. — Ženskam: 13 kmečkimi deklama, 2 šiviljama, 6 natakarcama, 13 kuharicam, 15 služkinjam, 2 varuškama, 2 hotel. kuharicama.

Zadružništvo.

Stanje našega zadružništva je 4308 krajevni in 501.855 zadružnikov in s 17 pokrajinskih zvez: Glavni Savez Srpskih Zemljoradniških Zadruga, Belgrad 82.922 zadružnikov; Savez Nabavljakih Zadruga drž. službenika, Belgrad 35.570; Savez zdravstvenih Zadruga, Belgrad 13.000; Savez agrarnih Zajednica, Skoplje 8082; Središnji savez seljaških zadruga, Zagreb 43.546; Zadružna zveza, Zagreb 9892; Savez agrarnih zajednica, Osijek 4200; Zemljoradnička centralna kreditna zadruga, Novi Sad 10.000; Savez agrarnih Zajednica, Novi Sad 12.185; Banatski savez srpskih zemljoradniških zadruga, Veliki Bečkerek 1692; Savez

hrvatskih zadruga, Sarajevo 13.800; Savez srpskih Zemljoradniških Zadruga, Sarajevo 10.270; Zadružni Savez, Split 43.696; Zadružna zveza, Ljubljana 127.000; Zveza slovenskih zadruga, Ljubljana 25.000; Zveza gospodarskih zadruga, Ljubljana 23.000; Zadružna zveza, Celje 38.000. Skupno članov 501.855.

Slovensko kreditno zadružništvo: Koncem leta 1926. je bilo 425 krajevni zadrug s 135.000 člani. Stanje posojil je bilo 718.461.085 Din, a stanje vlog 995.670.493 Din.

Hrvatsko kreditno zadružništvo: 479 zadrug s 83.278 člani. Stanje posojil je bilo 77.357.064 Din, a vlog 109.022.740 dinarjev.

Srbsko kreditno zadružništvo: 833 zadrug s 47.361 člani. Stanje posojil je bilo 59.859.679 Din, a vlog je bilo 42.276.875 dinarjev.

Vse zadruga so danes članice današnjega gospodarskega reda in se ne morejo po svoji volji te skupnosti oteti. Ali prav tako imajo vse zadruga po svoji navadi stremljenje, da izpremeje sedanjega gospodarski red, kajti postavljajo, nekatere v ožjem, nekatere v širšem obsegu, na mesto dosedanjega svobodnega igranja gospodarskih osebnih moči socialistični princip skupnega dela, zadruharstvo. (Prof. dr. Staudinger.)

Zakaj smo zadružniki? Ali le zato, ker verujemo, da daje zadruga delavcem živila in blago po najnižji ceni? Ali le zato, ker hočemo kapitalizmu nasproti postaviti organizacijo, ki bo zmogljiva, protiviti se mu ter stafi nasproti tako politični kot gospodarski reakciji? Da, tudi radi teh dveh vzrokov smo zadružniki! (Anseele.)

Pravi prijatelj je tisti, ki te vidi v nesreči, ne pa tisti, ki se ti laska, ko ti dobro gre.

Kdor dobro premisli, kar izgovori, postavi s tem najboljšo ograjo okrog sebe.

Da ti ne bo treba prositi oprostčenja, brzday vedno svoj jezik.

Marsikak mož obljubi svoji ženi, da se bo poboljšal, toda to obljubo izvrši šele v grobu.

Ako hočeš, da bo svet tvoje ime vedno gledal in lahko čital po tvoji smrti, omisli si že danes primeren nagrobni spomenik.

Rabljenih gramofonskih igel ne meči proč. Te se dajo prav dobro porabiti za pritrjanje slik, oziroma ozadij na slikah, ki jih damo v okvir.

Zmešaj nekoliko terpentina in mleka ter s tem obriši namizno platno. Izgledalo bo kot novo.

Za kratek čas.

Dober računar. Trgovski pomočnik: »Preveč po strani me gledate, gospod Zlatič. Nič ne pomislite, da vam jaz lahko prihranim 100.000 Din.« — Zlatič: »Kako neki?« — Pomočnik: »Vaši hčeri hočete dati 200.000 Din dote, jaz jo pa vzamem za 100.000 Din.«

Po domače. Hribolazec: »Izrezek kolikor se da hitro, z naslednjim vlakom oddidem!« — Gostilničar: »Tako! V najslabšem slučaju pa ostanete čez noč pri nas.«

Prekanjen. Policaj: »Po vnanjosti soditi ste vi tisti ropar, ki ga iščemo.« — Ropar: »Gospod policaj, po vnanjosti nikar ne sodite ljudi!«

Dvomljiva žalost. »Torej včerajšnjava spreveda mite videli?« — Ali ste iz uma in ne veste, da ravno od včeraj žalujem. Danes sem bila že štirikrat pri šivilji.«

Zagovoril se je. On: »Kaj je rekel tvoj oče, ko si mu povedala, da brez tebe ne morem živeti?« — Ona: »Upa, tako je rekel, da si pripravljen umreti.«

Nerad se umiva. Ribničana je bolela noga in je hodil več časa k domačemu zdravniku, kar pa ni nič pomagalo, le mošnja se je začela sušiti. Odložil se je torej, da gre v Ljubljano k specialista. Ta zarohni: »Umijte si enkrat nogo počestito!« — Ribničana: »To mi je domači zdravnik že tudi rekel, pa sem si mislil: preden se podvržem taki nadležni operaciji, moram vprašati še kako kapaciteto v Ljubljani.«

Brez možgan. A: »Ali ni to čudno, kar so časniki poročali v zadnjem času, da je otrok brez možgan živel dva meseca?« — B: »To pa ni prav nič čudno! Mnogi žive leta in leta brez možgan in imajo večkrat celo prvo besedo — so voditelji ljudstva.«

Dvomljiva velikodušnost. »Bolj ljudomillega zdravnika pa res ni kakor je naš!« — Kako to? — »Skoro nobenemu bolniku nič ne računam, navadno mu plačajo dediči.«

Iz otroških ust. Teta (mali Liziki, ki je dobila šesto sestrico): »Kaj praviš k novi sestrici?« — Lizika: »Tu ni moč govoriti nič več reči.«

Priznanje. Sodnik: »Vi, Joža Zadnek, ste dali Janezu Presetniku zausnico! Kako je bilo to prav za prav?« — Janez: »Razžalil me je, ko je rekel v pričih drugih: Joža Zadnekov je ... preden je izgovoril lump, sem mu jo že prisolil.«

Po domače. Tujec: »Kje bi se pa tukaj mogel kopati?« — Kmet: »Ne vem, za živino je tamkajle prostor.«

Mestna gospa. Kuharica: »Veste gospodična, da bodo jajca ostala sveža, jih moramo znesti na hladnem prostoru.« — Gospodična: »Kako bom le to kokišim dopovedati?«

Kako se je zagovarjal. Sodnik: »Ali ste res Nacetu prst odgrizli?« — Pepe: »Res!« — Sodnik: »Kako morete to opravičiti?« — Pepe: »Prav lahko! Kaj pa ima Nace ob pol noči s svojim prstom v mojih ustih iskati?«

Naravno. A.: »Za božjo voljo, kaj pa delate, da se tako redite?« — B.: »Nič!«

Kako gospodarite najbolje? Kako se zaščitite najuspešneje? Kako si prihranite vsako leto 3% Vaših izdatkov?

ČE STE ČLAN IN OBENEM ODJEMALEC PRI

I. delavskem konzumnem društvu v Ljubljani r. z. z o. z.

Pisarna: Kongresni trg št. 2

Ustanovljena 1895

Telefon 2255, 2855

ki ima danes preko 10.000 rednih članov in 29 prodajalen po vsej Sloveniji. Zadruga ima do danes sledeče oddelke: specerijski, kolonijalni, manufakturni in galanterijski in je vsled tega v stanju ugoditi vsem željam in potrebam svojih članov.

Iz vse svoje duše

René Bazin

Poslovenil Niko Kurec

»Gospod, gospod Madiot.«

Čez ramo je zagledal Madiot obraz Marijin. Poznal jo je, ker jo je svoje dni videl s Henrietto.

»Na kaj ga bodo obsodili, gospod Madiot? Recite, saj bo samo ječa? Saj ga ne bodo usmrtili?«

Zaman je čakala odgovora. Z rastočo grozo je sledila obrazu starega, ki se je molče zaokrenil in povesil glavo k tlom.

Ali je bilo mogoče? Kako da ga bodo obsodili? Madiot da misli tako? Tudi ta mladi častnik z ženskim obrazom, celo oni drugi, ki mu je bila tako globoka dobrota v pogledu, ne bosta imela usmiljenja z dvajsetletnim človekom, ki je bil pijan in niti ranil ni tega Lemarijeja?

Marija je ostala sključena in se je naslanjala na ograjo. Čakala je še na besedo upanja. Žile na roki so ji bledele. Ni slišala straž, ki so se postavile v vrsto. V neposredno resničnost jo je zbudilo nenadno povelje narednikov, ki je zakričal: »K nogi! V pozdrav!« Začutila je drget do najglobljih žil srca in ubogih razbolelih možgan. Ropot puškinih kopit, ki so udarila na tla, je zabobnel za njo. Spre-daj je zavzelo mesta, toda stoji, vseh sedem častnikov s čepico ali čelado na glavi in z levo roko na držaji sablje. Poskušala je razbrati razzsodbo njim iz oči. Vsi so bil na videz enaki, resni, brez narejenosti in brez zmedenosti, vsi v soglasju. Stotnik je vezal rečenice, navajal številke odstavkov in izpregovoril potem le preveč jasno in strašno določno:

»Na prvo vprašanje: soglasno — da, obtoženec je kriv.«

»Na drugo vprašanje: soglasno — dejanje se je izvršilo med službovanjem.«

»Na podlagi tega obsoja sodni dvor Antoinea-Julesa Madiotja, vojaka 93. pehotnega polka po členu 22. vojaškega zakonika na smrtno kazen...«

Krik se je utrgal v dvorani, krik obupa, kratek, presunljiv. Udušil ga je krčevit jok.

Že je sodni zbor zapuščal dvorano. Stotnik se je ustavil, nagubančil čelo, da vpraša nadzorujočega narednika, kaj je. Dvignil se je na prste, zakaj ograja mu je bila na poti.

»Gospod stotnik,« je dejal narednik, »neka ženska se je zgrudila.«

Stvar ni bila tako važna. Na migljaj stotnika, katerega petero našivov je izginjalo v senči hodnika, se je narednik približal Mariji. Onesveščena je ležala napol iztegnjena na tleh in imela glavo na klopi. Ukazal jo je odnesti iz dvorane.

XXIX.

Pri stricu Madiotju ob eni zjutraj.

Že ure in ure je poskušal, kako bi potolažil Henrietto, a je ni mogel! Za pečjo, ki je bil že dvakrat naložil vanjo, sta sedela drug ob drugem in si ponavljal iste stavke, ne da bi se jih mogla iznebiti in ne da bi mogla izčrpati bolest, ki je bila v njih. Ona pa je imela tisti slabotni in previsoki glas, ki priča, da se je v duši nekaj strlo.

»Ne,« je ponavljala, »ne razumem vas. Vi ne gledate kakor gledam jaz. Zakaj pravite, da se je izkazal pogumnega? V čem? V tem, da se ni zagovarjal? Bolje bi bilo, da bi se bil. Jaz vidim samo sramoto za naju dva. Stric obsojenca, sestra obsojenca: kako se bova pokazala med ljudi? Ne vem, ali si bom še upala v delavnico. Vi pa ste zdaj včasih videli skoraj zadovoljni...«

»Ne, mala, tega ne pravim. A sigurno je, da bi se bila stvar lahko zasukala huje nego se je. Dokaz temu je, da mi je poročnik, ki je pričeval zoper njega, obljubil, da bo zaprosil za pomiloščenje... Obljubil mi je takoj po zaslišanju...«

»Ali ga bo dosegel? In najsi kazen spremene v kakšno drugo, ali ne vidite, da ostanje sramota ista? Vi, ki vam je bila čast toliko, stric.«

»Ti pač nisi bila pri obravnavi, mala. Vrlo se je zdržal Antoine, zagotavljam te. Ni se bal. Ni zvrčal krivde na druge...«

»Kako bi jo tudi naj? Ali je mar mogel, če je bila edino na njem?«

Eloi ni razlagal dalje. Molčal je. In bolj kot kdaj poprej se je zazdelo Henrietti v tem najtežjem

položaju, svojega življenja, da čuti svojo posebno vzgojo in duševno oddaljenost, ki sta storili iz prirsne domačnosti le prazno utvaro. Zares, stric Madiot ni trpel kakor trpi ona. Tudi on se ji je zelo oddaljil in njena samota je bila velika, najsi sta bila v dveh.

V Madiotjevi duši se je bila počasi izoblikovala misel. Ustavljala se je pri njej v premorih, ko je zavlada med obema molk in je peč brnela ter drugega za drugim vlekala vase ostružke, ki so drhтели na robu ognjišča. Ni mogel dopustiti, da se Henrietta tako žalosti. In ker on, stari, ki ne zna prav zastaviti besede, ni uspel, da bi jo pomiril, bi se dalo morda dobiti drugo sredstvo, zelo dobro sredstvo, sredstvo, ki skoraj da ne more ostati brez uspeha...

Stric je zrl v Henrietto, ki je bila molče pogreznjena v naslonjač, katerega je bil primaknil k peči. In zdaj je bila videti kakor da obupuje.

»Moje dete je bolno,« je razmišljala. Na glas je dejal: »Daj mi roko, mala.«

Imela je vročo roko in žila ji je naglo bila.

»Vročico imaš. Ležat pojdi in zaspaj, kaj? In predvsem ne misli več. Ne vstajaj jutri zjutraj, preden ne potrkam na tvoja vrata.«

»Zakaj?«

»Zato ker... ker potrebuješ počitka. Zelo pozno je... Videti te hočem, preden odideš na delo...«

»Pa saj vendar ne greste z doma?«

Dejal je:

»Pojdi, Henrietta. Prosim te. Če si bolna, pojdi jutri do gospe Clemenci.«

»Da ji naznanite?« je rekla in vstala. »Kaj še, nepotrebno bo. Izvedela bo moje pravo bolezen že od mojih tovarišic.«

Ko je govorila to, se je sklonila, da bi ga objela. Ko pa je odšla v svojo sobo, je on poslušal še nekaj časa, da bi bil siguran, da je legla.

Ko se v visoki hiši nič več ni zganilo, in ko je slišal samo še veter, ki je udaril tu pa tam v kako opeko na strehi, je stran vzel svojo kosmato kamizolo, ki jo je svoje dni nosil za v tovarno, svojo železno palico, svoj klobuk in je skrivaj smuknil na ulico.